

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА МУЗЕЙНО-
ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Кафедра туристичного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКСКУРСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В МІСТІ ХАРКІВ: КВЕСТ «ТЕ, ЩО НЕ СХОВАТИ ЗА
НОВИМ ФАСАДОМ»**

здобувача вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня

зі спеціальності 242 «Туризм»

освітньо-професійної програми «Туризмознавство»

КОЛЕСНИК ЄЛИЗАВЕТИ АНДРІЇВНИ

Допущено до захисту:

завідувач кафедри:

доктор культурології, доцент

Божко

Любов

Дмитрівна

Науковий керівник:

Аніщенко

канд.пед.наук, доцент

Алла

Петрівна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МІСТІ ХАРКІВ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ	
1.1. Дослідження розвитку екскурсійної діяльності в Україні.....	6
1.2. Сутність, особливості застосування квестів в екскурсійній діяльності....	10
1.3. Особливості застосування квест екскурсій в Харкові в післявоєнний час.....	15
1.4. Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ: КВЕСТ «ТЕ, ЩО НЕ СХОВАТИ ЗА НОВИМ ФАСАДОМ»	
2.1. Теоретичне обґрунтування квесту «Те, що не сховати за новим фасадом».....	22
2.2. Практична реалізація: квест «Те, що не сховати за новим фасадом».....	26
2.3. Розробка фандрайзингової кампанії для реалізації квесту «Те, що не сховати за новим фасадом».....	41
2.4. Висновки до розділу 2.....	44
ВИСНОВОК.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження: внаслідок воєнно-збройної агресії Росії проти України сфера туризму сильно постраждала як в Україні так і у всьому світі. Безперечно сфера туризму й досі функціонує і розвиваються, з'являються нові туристичні напрямки але нажаль популярність сфери туризму стрімко падає через світову кризу. Не дивлячись на це мільйони людей й досі подорожують світом і Українці не виняток. Навіть під час активних бойових дій громадяни України продовжують жити, одружуються, подорожують і намагаються хоча б на мить повернутись в мирне життя незалежної країни. Не мало іноземних туристів приїжджають в Україну з метою волонтерського туризму або в якості журналістів. Варто зазначити що всі ці події є тимчасовими і рано чи пізно весь жах закінчиться і Україна стане світовим брендом, обличчям незалежних, сильних, незламних людей. Зацікавленість туристів буде зростати в геометричній прогресії адже всім цікаво: яка ж вона, Україна? Як виглядає держава що пережила всі ці події і вистояла? Хто такі Українці? І саме тоді популярність нашої країни як туристичної дестинації зросте тим самим покращивши економіку країни і просунувши нашу державу на світовий рівень найпопулярніших туристичних місць.

Дослідженням розвитку сфери туризму в Україні під час війни та після її закінчення займались не так багато дослідників. Зокрема І. Токар, Т. Деділова та О. Носирев виділили декілька доволі важливих факторів для розвитку післявоєнного туризму в Україні. Одним з найважливіших факторів являється безпека туристів, адже значна частина території нашої країни ще й досі проходить етап розмінування та зачистки від вибухонебезпечних предметів, цей процес може зайняти роки і навіть десятиліття. Не менш важливими факторами являються пошкодження критичної та туристичної інфраструктури, зниження туристичної привабливості країни яка пройшла війну і звісно значна недостача кваліфікованих кадрів спричинена масовою

міграцією населення. Все це провокує зниження туристичних потоків і як наслідок надходжень до бюджету країни від сфери туризму.

Об'єкт дослідження: розвиток післявоєнного туризму в місті Харків.

Предмет дослідження: квест екскурсія «Те, що не сховати за новим фасадом» в період післявоєнного відновлення туризму в місті Харків.

Мета дослідження: теоретично розробити та практично впровадити квест-екскурсію «Те, що не сховати за новим фасадом».

Завдання: 1. Дослідити розвиток екскурсійної діяльності в Україні.

2. Визначити сутність та особливості застосування квестів в екскурсійній діяльності.

3. Визначити особливості застосування квест екскурсій в Харкові в післявоєнний час.

4. Сформувані особливості практичної реалізації квесту «Те, що не сховати за новим фасадом».

5. Практично реалізувати: квест «Те, що не сховати за новим фасадом».

6. Розробити фандрайзингову кампанію для реалізації квесту «Те, що не сховати за новим фасадом».

Методи дослідження. У відповідності до мети, поставлених завдань, об'єкту та предмету дослідження, визначено що в контексті нашого дослідження найбільш вдалим буде використання та поєднання таких методів як порівняльний, методи аналізу та синтезу.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання матеріалу дипломної роботи для подальшої реалізації квест-екскурсії Харковом в післявоєнний час для демонстрації подій що відбулися на території міста в період активних бойових дій.

Структура роботи: вступ, 2 розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел із 24 найменувань. Загальний обсяг роботи 52 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МІСТІ ХАРКІВ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ

1.1. Дослідження розвитку екскурсійної діяльності в Україні

Екскурсійна діяльність пройшла чималий історичний шлях перш ніж досягти її сучасного формату. У різні історичні періоди розвитку України і становленні її як країни, екскурсії та екскурсійна діяльність виконували різні завдання. Історія розвитку екскурсійної діяльності налічує понад 200 років. Вона показує як розвивався культурний рівень суспільства в різні періоди становлення країни та самосвідомість суспільства тому екскурсійну діяльність України можна розділити на певні етапи [7].

Перший етап припадає на другу половину XVIII (18) століття та першу половину XIX (19) століття, у цей час починали проводити перші масові екскурсії, перші прогулянки для учнівських груп на природу а також до майстерень ремісників та інших підприємств. Ініціаторами подібних заходів ставали педагоги-просвітителі [7].

Другий етап припадає на середину і кінець XIX(19) століття. Саме в цей час відбувається активізація суспільно-політичного руху, приділення уваги з боку інтелектуальних кіл до інтересів народу та ритму їх життя, тому в цей період екскурсійна діяльність розвивалась значно швидше та їй надавали більшого значення, насамперед наукове і освітнє. Такому розвитку подій посприяло вивчення інтелігенцією досвіду деяких європейських держав котрі вважали що екскурсійна діяльність та екскурсії прогулянки є важливою формою навчання та просвітлення [7].

Під час третього етапу розвитку екскурсійної діяльності вже було впроваджено виняткове значення краєзнавчої роботи для виховання учнів. Так, школи та гімназії почали впроваджувати позакласний екскурсійний

навчально-виховний процес, проводили мандрівки та екскурсії по рідному краю. З'явилися такі види екскурсійної діяльності як: паломницький, виробничий та літературно-мистецтвознавчий і організаторами таких заходів виступали видатні громадські діячі [7].

Четвертий етап – 1919 – 1927 роки. У цей час екскурсійна діяльність активно набирає популярність, і навіть з'являється певний науково-екскурсійний рух що в свою чергу сприяє розвитку тогочасних традицій екскурсійного обслуговування [7].

На 1928 – 1941 роки припадає п'ятий етап розвитку екскурсійної діяльності. В цей період почали з'являтися перші радянські туристичні організації, такі як: Центральна дитяча екскурсійно-туристська станція, Українське Екскурсійне Товариство тощо. У 30-ті роки туристично-екскурсійна діяльність досягає піку популярності і стає одним з най значущих напрямків діяльності радянських профспілкових організацій [7].

В період відбудови та реконструкції а саме 1946 – 1968 роки відбувається розширення мережі екскурсійних об'єктів. Це і стало шостим етапом розвитку екскурсійної діяльності в Україні. В західних областях на екскурсійну діяльність посилюється ідеологічний тиск, вимагалось проводити екскурсії без будь-якого прояву націоналізму [7].

На сьомому етапі в період посилення екскурсійної роботи відбулися достатньо серйозні зміни. В 60-ті роки ХХ(20) століття з'явився такий термін як інакодумство, похитнулася ідейна монолітність якої в останні роки державно-політичні структури так домагались [7].

Перехідний період або восьмий етап, 1987 – 1990-ті роки. Впроваджується самофінансування та госпрозрахунок екскурсійних установ. Розпочинаючи з 1991 року екскурсійна справа пережила «велику розруху», це тягнулось приблизно 5 років. Відбуваються зміни в тематиці екскурсійної діяльності, повний відхід від історико-революційної та партійно-комсомольської до релігієзнавчої та історико-краєзнавчої тематик [7].

Сучасний етап, кінець XX століття – початок XXI. В цей час відбуваються певні зрушення в сфері екскурсійної діяльності а саме з моменту проголошення незалежності молодій Українській державі вона впевнено стає на шлях розвитку власної туристичної галузі. У вересні 1995 року приймають новий закон «Про туризм» в якому подані окремі нові положення щодо екскурсійної термінології і у цьому ж році був прийнятий Міждержавний стандарт ГОСТ 28682.2-95 «Туристсько-екскурсійне обслуговування». Відтепер, всебічне вивчення історії та історико-культурної спадщини стали основою організації екскурсійної діяльності в Україні [7].

Історія екскурсійної діяльності в Україні займає значну частину культури та етапів становлення України як держави, вона показує розвиток культурного рівня суспільства та національної самосвідомості в різні історичні періоди. Екскурсійна діяльність пройшла доволі багато різних етапів і предстала перед нами в сучасному вигляді такою як вона є сьогодні. Ренесанс екскурсійної діяльності супроводжувався ростом інтересу з боку освіченої частини населення до культурно-історичної спадщини, рідної мови а також це посприяло появі такого терміну як туризм що став формою пізнання рідної землі [7].

Екскурсійна діяльність є суттєвим інструментом просування туризму, збереження культурної спадщини та розвитку місцевих громад в Україні. Вона відкриває широкі можливості для ознайомлення з багатствами українських міст, природними ландшафтами та історичними пам'ятками [7].

Екскурсійна діяльність в Україні відкриває безмежні можливості для відкриття багатств українських міст, архітектурних пам'яток, природних заповідників та інших туристичних об'єктів. Вона є потужним стимулом для привабливості України як туристичного напрямку, сприяє розвитку туристичної індустрії та повертає інвестиції. Крім того, екскурсійна діяльність сприяє збереженню культурних традицій, національної спадщини та популяризації екологічного туризму, сприяючи збалансованому розвитку туристичного сектору [7].

Для подальшого розвитку екскурсійної діяльності в Україні необхідно зосередитися на кількох ключових аспектах. Перш за все, важливо забезпечити належну інфраструктуру, таку як розвиток туристичних маршрутів, покращення стану доріг та транспортного зв'язку, будівництво туристичних об'єктів та готелів [6].

Другий важливий аспект - навчання та сертифікація кваліфікованих екскурсоводів. Компетентні та професійні гіді забезпечать якісні туристичні послуги, забезпечуючи цікаві та пізнавальні екскурсії для відвідувачів. Крім того, важливо постійно підвищувати рівень їх професійних знань і навичок через тренінги та семінари [6].

Третій аспект - впровадження маркетингових стратегій для привертання більшої кількості туристів. Це включає в себе рекламні кампанії, використання соціальних медіа, участь у туристичних виставках та заходах, співпрацю з туристичними агентствами та туроператорами. Маркетингові стратегії повинні акцентувати унікальність та привабливість українських місць і надавати інформацію про різноманітність туристичних пропозицій [6].

Загальні зусилля у напрямку розвитку екскурсійної діяльності в Україні приведуть до позитивного впливу на туристичну індустрію та сприятимуть популяризації країни в світі. Це стимулюватиме економічний розвиток, залучення інвестицій та збереження культурної спадщини України [5].

Значення для збереження культурної спадщини: Екскурсійна діяльність сприяє збереженню та пропагуванню культурної спадщини України. Через ознайомлення туристів з історичними пам'ятками, музеями, архітектурою та традиціями, вона сприяє збереженню цінностей, підтримці культурних проектів та реставрації національних об'єктів [5].

Значення для розвитку місцевих громад: екскурсійна діяльність сприяє розвитку місцевих громад, вона створює нові можливості для підприємництва, розвитку малих та середніх підприємств, розширенню послугового сектору [5]. Туризм також сприяє залученню туристів у менш відомі регіони, що

дозволяє місцевим громадам розкрити свій потенціал і підвищити соціально-економічний розвиток [6].

Значення для культурного обміну: Екскурсійна діяльність сприяє культурному обміну між туристами та місцевими жителями. Вона створює можливості для зустрічей, обміну досвідом, взаєморозуміння та взаємовпливу між різними культурами. Це сприяє толерантності, культурній різноманітності та взаємному збагаченню [5].

Отже, екскурсійна діяльність має велике значення для розвитку туризму, збереження культурної спадщини та розвитку місцевих громад. Вона стимулює економічний розвиток, залучення інвестицій та сприяє культурному обміну між людьми.

1.2. Сутність, особливості застосування квестів в екскурсійній діяльності

Квести – це одна з найпопулярніших форм інтерактивного проведення дозвілля. За допомогою квестів можливо зробити звичні для всіх екскурсії набагато цікавішими, інтерактивними тощо. Під час проходження квесту учасники використовують критичне мислення, логіку, вирішують різного виду задачі для просування по запланованому маршруту, тож квест-екскурсії є чудовою альтернативою для всім знайомих екскурсійних прогулянок [19].

Важливо розібратись що ж таке «квест» в цілому. Термін квест напряду означає – пошук пригод, істини а також трактується як гра під час якої учасники мають знайти рішення певних задач, виконувати різного роду завдання для досягнення конкретної мети [19]. Спочатку цей термін використовувався лише в назвах комп'ютерних ігор розробниками яких стали King's Quest, Space Quest та Police Quest, але згодом квестом стали називати активні, інтелектуальні та екстремальні ігри [22].

Світова історія виникнення квестів сягає своїми коріннями далеко в минуле. Подібні форми розваги та пригод були присутні у багатьох культурах і епохах [19].

Одним із раних прикладів квестів можуть бути грецькі міфологічні легенди, такі як "Лабіринт Міноса". Легенда розповідає про складний лабіринт, де мешкав Мінотаур, і герой, який повинен був пройти цей лабіринт та знищити Мінотаура. Це можна розглядати як прототип сучасного квесту з елементами загадок та завдань [19].

Також у середньовіччі в Європі були популярні "перипетії" або "пошукові гри", які використовувалися для розваги та навчання молоді. Вони мали форму віртуальних чи реальних подорожей, де учасники повинні були знаходити певні місця, розв'язувати загадки та виконувати завдання [22].

З поширенням книжного мистецтва в середині XV століття у Франції з'явилися "лабіринтові книги", де читачі повинні були пройти складні маршрути та розв'язувати загадки. Ці книги можна вважати прямим наслідниками сучасних квестів [20].

Протягом XIX та XX століть квести вийшли за межі книжок та легенд і стали популярними в різних форматах. Вони з'явилися у вигляді пригодницьких ігор, головоломок та рольових ігор, які пропонували учасникам розв'язувати загадки, знаходити приховані об'єкти та виконувати завдання для досягнення мети [20].

З появою комп'ютерів та інтернету квести отримали новий розмір. Інтерактивні комп'ютерні ігри, такі як "Квест Міста" або "Побіг з кімнати", дозволили гравцям зануритися в віртуальний світ та розв'язувати загадки, знаходити підказки та досягати мети [22].

Сьогодні квести стали популярними як розважальні активності, туристичні екскурсії, командні будівництво та навчальні інструменти. Вони змішують розвагу, пригоди, загадки та елементи гри, щоб створити захоплюючий та інтерактивний досвід для учасників [20].

Експерсією називають відвідування культурних закладів або визначних пам'яток з розважальною, освітньою або науковою метою [5]. Поєднавши ці два терміни виходить що квест-експерсія – це обмежена у часі форма експерсійної програми через яку подається інформація відповідно до тематики експерсії в ігровому форматі [12].

В останні роки квест-експерсії набирають все більшої популярності, з'являються нові види таких експерсій та загалом відбувається популяризація даного метода проведення дозвілля. Індустрія квест туризму не стоїть на місці і з кожним роком набиратиме ще більшої популярності [12].

Говорячи про переваги квестів варто зазначити що квест експерсії мають ряд позитивних відмінностей. Така форма проведення дозвілля допомагає включити логічне та критичне мислення, підвищує концентрацію під час процесу, покращує дрібну моторику та зосередження, знімає стрес а також дає такі навички як послідовне вирішення питань, швидке запам'ятовування інформації тощо [2].

Квест експерсії мають свою класифікацію і параметри, так виділяють: квест-експерсії з участю екскурсовода в яких кожне наступне завдання видається самим екскурсоводом, безособові квест-експерсії в яких учасники на старті отримують завдання і весь маршрут, мобільні квест-експерсії де учасники отримують завдання через смартфон або планшет або проводять пошук заданої точки за допомогою навігатора [20].

Більш класичними видами квест-експерсій прийнято вважати такі як: оглядові квест-експерсії що сприяють отриманню загального і цілісного уявлення про об'єкт показу за короткий час, тематичні квест-експерсії як правило присвячені висвітленню будь-якої теми в галузі історії або культури, історичні квест експерсії складаються з одного або декількох історичних об'єктів показу пов'язаних між собою та ґрунтуються на реальних подіях або вигаданому сюжеті з обов'язковим зверненням до історичного минулого об'єкту показу а пригодницька базується на вигаданій історії або сюжеті, як

правило з вигаданими персонажами під час якої учасники слідують підказкам потрапляючи в різні пригоди, вирішуючи певні поставлені задачі тощо [2].

Квест – це інтерактивна форма проведення дозвілля яка спрямована на посилення критичного мислення учасників, логічного мислення та підвищення концентрації. Індустрія квест-екскурсій сьогодні набирає все більшу популярність та стрімко розвивається, з'являються нові форми, види та концепції проведення таких екскурсій [15].

Квест-екскурсії мають безліч видів в кожній з яких зміщений основний фокус в залежності від виду і потреб туристів так на сьогодні виділяють типові і не типові види квест-екскурсій. До типових видів відносяться такі квест-екскурсії як: безособові, оглядові, історичні, спортивні та музейні. Не типовими квест-екскурсіями вважають мобільні, детективні, пригодницькі та тематичні [2].

Квест-екскурсії можуть бути розроблені для різних цільових аудиторій. Вони можуть бути орієнтовані на дітей, сім'ї, дорослих або навіть спеціалізовані для певної групи людей, таких як студенти або корпоративні команди [2].

У квест-екскурсіях використовуються різні формати, включаючи піший маршрут, велосипед, автомобіль, квадроцикл або навіть катер. Це дозволяє пристосувати екскурсію до потреб і можливостей учасників [2].

Цікаво що одним із найбільш популярних форматів квест-екскурсій є "побіг з кімнати" (escape room). У цьому форматі учасники заключені в приміщенні та повинні розв'язувати загадки та знаходити підказки, щоб знайти шлях до виходу [22].

Квест-екскурсії можуть бути використані як засіб командного будівництва або тимбілдингу (від англ. teambuilding – побудова команди). Учасники повинні спільно працювати, об'єднувати свої знання та навички, щоб успішно розв'язати загадки та досягти мети [2].

Такі екскурсії можуть бути розроблені для вивчення конкретних місцевих історичних подій або легенд, включати відвідування визначних місць, музеїв, пам'ятників або навіть інтерактивні історичні реконструкції [2].

Квест-екскурсії можуть бути розроблені як інтерактивна гра для віртуальної реальності (VR), де учасники можуть зануритися у віртуальне середовище та взаємодіяти з віртуальними об'єктами та персонажами. Деякі використовують сучасні технології, такі як мобільні додатки або GPS-навігація, щоб допомогти учасникам знаходити точки та отримувати підказки під час екскурсії [23].

Ці факти показують, наскільки різноманітними та захоплюючими можуть бути квест-екскурсії, надаючи учасникам можливість взаємодіяти з місцевістю, вчитися та насолоджуватися новими пригодами [2].

Квести — це цікава форма розваги та пригод, яка має давню історію в Україні. Початки квестів можна прослідкувати ще у середньовіччі, коли вони використовувалися для навчання та розвитку воїнів та лицарів. Але сучасна популярність квестів в Україні належить останнім десятиліттям [20].

Поява комерційних квестів в Україні пов'язана з розвитком індустрії розваг та туризму. Вони стали популярними серед людей, які шукають нові способи проведення часу та випробування своїх навичок. Квести в Україні можуть бути різних форматів, включаючи пішохідні, автомобільні, віртуальні, та інші [17].

Українські квести часто використовують місцеву історію, культуру та легенди як основу для завдань та загадок. Вони можуть проводитися в містах, селах, парках або на туристичних майданчиках. Учасники квестів повинні розв'язувати головоломки, шукати приховані підказки та використовувати свою логіку та командні навички для досягнення поставленої мети [15].

Сьогодні в Україні квести популярні як серед молоді, так і серед дорослих. Вони можуть бути організовані як розважальні події, командні змагання або навіть використовуватися в навчальних програмах для розвитку командних та творчих навичок [9].

Квести в Україні також стали популярними серед туристів, які бажають побачити та дослідити різні місця та пам'ятки країни. Вони дозволяють поєднати розвагу з вивченням історії, культури та природних ресурсів України.

Отже, квести в Україні мають багату історію та стали важливою складовою сучасної розважальної та туристичної індустрії. Вони надають можливість людям випробувати свої навички, дослідити цікаві місця та дізнатися більше про багатство української культури та історії [9].

1.3. Особливості застосування квест екскурсій в Харкові в післявоєнний час

Місто Харків завжди було містом студентства та навчання але мало кому відомо що Харків завжди був містом молоді, спорту та одним з найбільших центрів туризму чи не у всій Україні. Безумовно кожне місто нашої країни має свою історію та культурно-історичну спадщину. Відвідування будь-якого українського міста залишає в пам'яті теплі спогади та купу приємних емоцій. Спираючись на статистику варто зазначити що Харків є безумовним лідером в сфері туризму та кількості приїжджаючих туристів [14].

Говорячи про період післявоєнного відновлення та реконструкції постає декілька достатньо гострих питань що напряму повпливають на сферу туризму Харківщини та її відродження [14].

Питання відродження туристичної діяльності на території міста Харків і Харківської області безумовно займе деякий час. Через те що немає чітких часових меж, і ніхто не знає коли закінчиться війна та бойові дії передбачити майбутній розвиток туризму на Харківщині достатньо важко. Рано чи пізно наше місто знову стане на ноги і поверне свою популярність в трьох кратному розмірі як тільки територія Харкова буде повністю зачищена від вибухонебезпечних предметів [14].

Перш за все необхідно піклуватись про безпеку відвідувачів тих чи інших туристичних точок міста. Нажаль через численні і масштабні обстріли та ракетні атаки з боку росії постраждали не тільки житлові квартали, об'єкти інфраструктури а також пам'ятки історії, культури, архітектури тощо. Збитки яких завдала російська агресія важко поррахувати, мова йдеться буквально про мільйони гривень [14].

Не давлечись на це, після закінчення бойових дій кожен регіон України тільки набиратиме свою популярність серед туристів і Харків не є виключенням. З плином часу все більше і більше Харків'ян будуть повертатись додому, збільшуватиметься кількість робочих місць, з'являтимуться нові вакансії, започатковуватимуться нові проекти та створюватимуться нові організації в різних сферах [14].

Не менш важливим є питання безпеки. Це мабуть одне з найголовніших питань яке гостро стоїть перед адміністрацією міста. Місця що постраждали від збройної агресії РФ колись стануть туристичними дестинаціями. А чи безпечно це?

Для проведення будь-яких розважальних заходів на території яка в минулому страждала від бомбардувань необхідно в першу чергу попідкуватись про безпеку відвідувачів і учасників таких івентів. Перед організацією та створенням нових місць які будуть відвідуватись туристами необхідно зробити повну зачистку території. Ця процедура займе доволі багато часу і зусиль, але не дивлячись на це вона є неймовірно важливою адже мова йдеться про безпеку та збереження людських життів [14].

Аналізуючи різні джерела ми знайшли безліч інформації з приводу відновлення туристичної індустрії, започатковано навіть декілька нових проектів для створення нових туристичних дестинацій. Так наприклад, у 602 районі міста Харків на Північній салтівці мер міста планує зробити музей у одному з під'їздів зруйнованої 16-ти поверхового будинку. Або не менш цікавим варіантом для майбутніх відвідувачів та гостей міста став проект з створення так званого кладовища боєприпасів. Основна ідея проекту полягає

в тому що в перспективі всі ракети та боєприпаси які були направлені в Харків або Харківську область будуть зведені в одне місце, це і буде кладовищем а також однією з найбільших згадок про всі ті події що відбулись у Харкові [14].

Індустрія квест туризму так само буде відновлюватись і набирати ще більшу популярність серед туристів [14]. За останні декілька років такі види проведення дозвілля набрали шаленої популярності як серед молоді так і серед людей старшого покоління і не дарма. Так наприклад, можна створити спеціальні організації які будуть спеціалізуватись саме на проведенні квест екскурсій місцями що постраждали від збройної агресії РФ, таких місць на жаль чимало як на території Харкова так і в області. Квест це завжди інтерактивно, весело і що найважливіше, пізнавально [10].

Під час проходження квесту учасники отримують широкий спектр позитивних емоцій що на пряму впливає на психологічний стан людини, знімає стрес та напругу, звільняє від зайвих думок. До того ж квести і квест екскурсії це нетиповий спосіб провести час з користю. Варто зазначити що такий спосіб проведення часу є також дуже вигідним як для організаторів так і для учасників, адже відвідати квест екскурсію можна як самотійно так і в компанії друзів. Основним плюсом таких заходів є необмежена кількість людей [10].

Отже, перспективу відновлення та подальшого розвитку туризму та квест індустрії визначити практично неможливо адже на це впливає безліч різних факторів [14]. По-перше необхідно дочекатись закінчення бойових дій і тільки після цього запускати процес відбудови, відновлення зруйнованої інфраструктури, індустрії розваг, дозвілля та туризму. Безумовно це займе деякий час. Але навіть на сьогоднішній день можна сказати що туризм в Україні та Харківській області відновиться і місто стане ще більш популярним серед туристів, з'являться нові туристичні дестинації і як наслідок нові робочі місця. Після закінчення активних бойових дій необхідно провести повне розмінування території і зачистку від вибухонебезпечних предметів адже мова йде про безпеку і збереження людських життів. Не дивлячись на це місто й

досі продовжує своє життя навіть якщо це відбувається не в такому шаленому ритмі як раніше, впроваджуються нові проекти а жителі міста повертаються додому [14].

Ще в довоєнний період в місті функціонували декілька організацій що спеціалізувалися на квест індустрії але це були переважно квест кімнати, «хорор та ескейп кімнати» що являють собою пошук виходу з певної кімнати або будівлі за допомогою вирішення логічних завдань. Квест екскурсії це абсолютно новий напрямок в туризмі Харківщини. Запровадження квест-екскурсійної індустрії в місті Харків неабияк покращить туристичний потенціал міста. По перше, впровадження таких нових видів туризму не тільки в Харкові а по всій країні допоможе розширити індустрію туризму і дозволля а також покращити туристичний потенціал та привабливість країни [3]. По друге, турист завжди зацікавлений спробувати щось нове, незвідане, специфічне в новому місці яке він відвідує, тому запровадження квест екскурсій в Харкові значно покращить туристичну привабливість міста для гостей. Квест туризм це щось абсолютно нове, незвідане. Ця індустрія дуже цікава і розвиватиметься з шаленою швидкістю тому на нашу думку необхідно взяти до уваги саме цей вид туризму [10]. Варто зазначити що квест-екскурсії можуть бути абсолютно різні, мати різне спрямування та тематику що безумовно робить цей вид туризму дуже вигідним і виграшним на фоні інших. Можна розробити квести на будь яку тематику, групові або індивідуальні, спрямовані на розвиток і вивчення чогось нового або ж на логічне мислення та розв'язування різних завдань, вони підходять як дітям так і дорослим тому стають універсальними та унікальним видом туризму в сучасному світі [2].

Квест-екскурсії мають ряд переваг, це свого роду челлендж для учасника адже кожен з них зацікавлений в тому щоб дійти до фіналу і як бонус отримати приємний подарунок що не типово для звичних екскурсій до котрих всі звикли. Не менш важливою є відсутність прив'язки до часу, адже якщо це наприклад квест із самостійним проходженням в якому не передбачена участь ведучого то турист може пройти його в будь який зручний для нього час,

роздивитись всі локації нікуди не поспішаючи і насолодитись моментом сповна. Відсутність прив'язаності до часу - дуже велика перевага адже в класичних екскурсіях оглядини однієї локації займають обмежену кількість часу що не завжди комфортно для туриста [2].

Висновки до розділу 1

Екскурсійна діяльність має глибоку історичну спадщину, а розвиток екскурсійної діяльності налічує понад 200 років. Історія екскурсійної діяльності показує як розвивався культурний рівень суспільства та складається з 9 етапів.

Перший етап - етап зародження екскурсійної діяльності, саме в цей час тільки починались проводитись перші екскурсії.

Другий етап припадає на активізацію суспільно-політичного руху, інтелектуальні кола звертають більшу увагу на інтереси народу і розвиток екскурсійної діяльності відбувається значно швидше.

На третьому етапі з'являються такі нові види екскурсійної діяльності як паломницькі та літературно-мистецтвознавчі організаторами яких виступали видатні громадські діячі.

Четвертий і п'ятий етапи охоплюють появу перших радянських туристичних організацій і екскурсійна діяльність досягає піку популярності.

Шостий етап припадає на період відбудови і реконструкції, відбувається розширення меж екскурсійних об'єктів.

На сьомому етапі відбуваються серйозні зміни, з'являється термін «інакодумство»

Перехідний період або восьмий етап припадає на провадження самофінансування екскурсійних установ, екскурсійна справа переживає велику розруху що тягнеться близько 5 років. Відбуваються певні зміни в тематиці екскурсійної справи.

Сучасний етап називають дев'ятим. З моменту проголошення незалежності нової молоді української держави вона плавно встає на шлях розбудови власної туристичної діяльності, з'являються нові формати екскурсій та нові види туризму в цілому.

Індустрія квест туризму вважається однією з найпопулярніших на сьогоднішній день.

Термін квест напряду означає пошук істини та пригод, спочатку він використовувався лише в назвах комп'ютерних ігор але згодом таким терміном стали називати активні, екстремальні ігри.

Квест екскурсії налічують дуже багато видів а також їх поділяють на типові і не типові.

Загалом квест екскурсії вважаються одними з найбільш популярних та поширених видів проведення екскурсій на сьогоднішній день.

Відновлення туристичної діяльності на території Харківщини активно обговорюється навіть тоді коли бойові дії досі тривають, адміністрація міста активно впроваджує проекти які в перспективі після повного відновлення території, інфраструктури та культурної і історичної спадщини будуть впроваджуватись в життя та приваблювати все більші групи туристів з різних куточків світу.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ: КВЕСТ «ТЕ, ЩО НЕ СХОВАТИ ЗА НОВИМ ФАСАДОМ»

2.1. Теоретичне обґрунтування квесту «Те, що не сховати за новим фасадом»

Організація будь-яких розважальних заходів це достатньо трудоемний процес який потребує безпосередньо великої концентрації, планування та займає досить багато часу який витрачається на саму організацію та підготовку до реалізації [16].

З першого погляду може здаватись що все досить просто але організація будь-яких заходів в яких задіяна велика кількість людей, а саме учасників потребує неабиякої уважності. На шляху організації може виникнути безліч непередбачуваних проблем, тому організатори як ніхто мають бути готові виправити всі нюанси в найкоротші строки при цьому, навіть не подаючи виду і ні в якому разі не демонструючи наявність проблеми учасникам [16].

Організація квестів та квест-екскурсій не є виключенням. Якщо простого перехожого незнайомця попросити організувати квест для туристів на тему «ран» зазнаних містом під час воєнних дій навряд чи у нього це вийде. Це свідчить про те що кваліфікованість організаторів даних заходів має бути високою. Кваліфіковані організатори запорука успіху і це неабиякий важливий фактор в організації квест-екскурсій [2].

Квест-екскурсії це не типові екскурсії до яких ми так звикли. Це зовсім новий формат що зараз набирає неабиякої популярності серед туристів абсолютно різного віку, статі, соціального статусу тощо. Задаючись питанням «а чому саме так?» чому квести прийшовши замінують звичні нам екскурсії та прогулянки містом, чому туристи все більш віддають перевагу саме такому способу проведення дозвілля відповідь не змушує чекати на себе [2]. Адже це

доволі логічно. Квести – це чудовий спосіб проведення вільного від рутинних справ часу та дозвілля в колі сім'ї або друзів, це чудова альтернатива звичним екскурсіям містом адже квест це завжди про пошук та вирішення завдань що змінюються одне за одним і приводять все до нових і нових деталей допоки учасники не дістануться фінішу і не отримають бажану винагороду [12].

Саме тому ми наголосили на тому що організація таких заходів це доволі трудоемний процес що потребує великої концентрації, підготовки, перевірки тощо. Організатори завжди мають бути наготові а також мають в односторонньому порядку вирішити проблеми по мірі їх виникнення [5].

Практична реалізація квесту займає деякий час і має безліч нюансів. Такими можуть стати: план дій в екстрених ситуаціях, вміння надання медичної допомоги потребуючим, зміна правил гри тощо. Безпека – один з найважливіших факторів під час організації квестів. Організатори повинні бути підготовані до виникнення непередбачуваних умов роботи, повинні мати базові навички надання першої до медичної допомоги на випадок якщо хтось з учасників травмується або просто погано себе почуватиме. Саме ці нюанси показують наскільки серйозно потрібно ставитись до організації подібних заходів, варто урахувувати найдрібніші деталі аби дійсно досягти успіху [11].

В перспективі, при реалізації квесту «Те, що не сховати за новим фасадом» так само варто урахувувати кожен деталь аби досягти бажаного результату. Головна ціль нашого квесту полягає в демонстрації туристам тих самих «ран» які нанесла збройна агресія з боку росії нашому місту та місцевим жителям, продемонструвати всі ті ушкодження що ми відчували на собі починаючи з 24 лютого 2022 року і до тепер.

Реалізація квесту «Те, що не сховати за новим фасадом» процес нелегкий і в першу чергу варто запевнитись і отримати всі необхідні дозволи від обласної воєнної адміністрації міста. Вони мають запевнитись в тому що організація подібних заходів є безпечною а територія на якій в майбутньому буде проводитись квест-екскурсія повністю розмінована та безпечна для

відвідування цивільними. Всі ці нюанси лише питання часу а також зацікавленості міської влади в проведенні подібних заходів.

На нашу думку подібний квест це щось абсолютно нове і незвідане. Це те що безумовно посприяє відновленню туристичної індустрії і туристичного потенціалу міста мільйонника та міста героя Харкова. Після завершення активних бойових дій реалізація квесту «Те, що не сховати за новим фасадом» допоможе гостям міста повністю зануритись і полинати в трагічні події, побачити своїми очима і відчутти на собі весь біль якого зазнав Харків.

Для розробки квесту необхідно виконати наступні кроки:

По-перше визначитись з тематикою самого квесту, це може бути історична, міська або культурні тематики. Враховуйте місце проведення екскурсії під час вибору тематики адже місце має відповідати обраній тематиці [8].

Наступним кроком буде створення сюжету. Він має бути цікавим і відображати основну задумку екскурсії. Прикладом може слугувати втягнення учасників в розслідування та пошук загадкових слідів або доказів що сповна розкривають історію обраного місця проведення [8].

З'ясування завдань. Необхідно створити певні завдання які учасники виконуватимуть для того аби дійти до фінальної точки. Завдання можуть включати логічне мислення, розгадування шрифтів, знаходження прихованих елементів або об'єктів тощо [8].

Попередня перевірка маршруту. Необхідно переконатися що маршрут екскурсії є безпечним для проходження учасниками і логічним та зрозумілим. Перед запуском квесту обов'язково перевірте його роботу, протестуйте маршрут на собі, в такому разі ви точно запевнитесь що побудова маршруту логічна і послідовна і учасники з легкістю з ним справляться [8].

Не менш важливою є наявність комунікативних засобів під час проходження маршруту. Учасники повинні мати змогу комунікувати між собою та з організаторами впродовж проходження всього маршруту. Для забезпечення комунікації дуже добре підходять різноманітні мобільні додатки

та радіозв'язок, такі способи комунікації є легкими і завжди доступними адже сьогодні кожен має мобільний телефон і при виникненні будь-яких питань учасник завжди зможе зв'язатись з потрібною йому людиною. Також за допомогою мобільного або радіо зв'язку учасники можуть отримувати додаткові підказки за потреби [8].

Організатори зобов'язані визначити точки контролю або контрольні пункти де вони зможуть запевнитись в чесності учасників, отримати докази виконання завдань а також учасники зможуть отримати додаткові підказки на цих точках. Такі локації допоможуть контролювати процес проходження квесту та процес [8].

Необхідно заздалегідь підготувати розхідні матеріали, наприклад картки з завданнями, це не менш важлива частина підготовки до організації квесту.

Перед самим початком квест необхідно провести орієнтацію для учасників заходу, пояснити правила та надати рекомендації щодо проходження квесту, на цьому етапі обговорюються основні особливості маршруту, надаються відповіді на питання та видаються необхідні матеріали для початку квесту.

Нагороди. Найприємніша та одна з найважливіших частин квесту. Після успішного проходження квесту учасники зацікавлені в отриманні нагороди за подоланий маршрут, тож варто замислитись над цим питанням та підійти до нього достатньо серйозно. У вигляді нагороди можна запропонувати учасникам дипломи або свідоцтва про проходження маршруту, невеликі приємні сюрпризи-компліменти у вигляді солодощів або пам'ятних предметів пов'язаних з певними локаціями або місцем проведення заходу [8].

Промоція і реклама як допомога поширити інформацію про квест: хорошим засобом поширити інформацію про квест будуть соціальні мережі. Цільова аудиторія соціальних мереж переважно люди молодого та середнього віку які якраз і є найбільш частими учасниками квестів тому реклама в соціальних мережах це найвигідніший спосіб поширити інформацію про організацію такого заходу.

Аналіз відгуків є неймовірно важливим, тож вкрай необхідно нагадувати учасникам наскільки зворотній зв'язок є важливим після проходження квесту адже на основі відгуків формується рейтинг та загальна статистика, чим більше позитивних відгуків отримує квест тим вищу сходинку він займатиме в соціальних мережах та на платформах через які поширюється інформація про захід і як наслідок більша кількість людей дізнається про існування такого формату який прийшов на заміну типовим екскурсіям і квест індустрія буде тільки розширюватись і розвиватись.

2.2. Практична реалізація: квест «Те, що не сховати за новим фасадом»

Головною і мабуть найважливішою ціллю квесту є показ та донесення до учасників всіх трагічних подій і «ран» що зазнала Харківщина під час активних бойових дій і щоденних обстрілів. Жителі міста а також інфраструктура кожного дня потерпали від ворожих лап загарбників. Те що пережило місто і його жителі неможливо передати словами але передати через наочну демонстрацію хоч і не так детально але це можливо.

На відновлення всіх ушкоджених пам'яток підуть роки, а можливо навіть десятиліття. Це дуже довгий процес який коштує чимало. Тотальне відновлення фасадів будівель, пам'яток архітектури, культури і мистецтва безумовно важливе, адже перш за все це обличчя нашого міста. Але що лишиться потім? Згодом, після повного відновлення міста, чи можливо буде згадати всі ті події які відбувалися тут протягом більше ніж року? Чи зможуть гості міста побачити і зануритись в трагічні події міста героя – Харкова? Саме цими питаннями ми задаємось майже не щодня.

Безумовно, все це на довгі роки відклалось в пам'яті харків'ян, але на нашу думку це варто транслювати на більш широку аудиторію, тобто туристів і гостей міста. Саме це і є головною ціллю нашого квесту «Те, що не сховати за новим фасадом».

Наочна демонстрація подій минулого неабияк важлива деталь в популяризації міста та підвищення туристичного потенціалу в цілому. Харків – не тільки інноваційне місто молоді, студентства, а ще й місто герой, яке стоїть буквально на першій лінії фронту та мужньо перенесло всі атаки, бомбардування та зрушення. Харків – місто мужніх людей, які попри щоденні обстріли знаходили в собі сили допомагати людям і тваринам що цього потребували. Саме ці слова мають асоціюватись з майбутнім, відновленим містом, тому неабияк важливо в період відбудови максимально зберегти місця що зазнали найбільшого болю і руйнувань.

Квест: «Те, що не сховати за новим фасадом»

Тематика: Прогулянка вже відновленим Харковом чудова альтернатива застарілим оглядовим екскурсіям, квест «Те, що не сховати за новим фасадом» допоможе туристам познайомитися з вже відновленим містом студентства та молоді. Учасники заходу зможуть поринути в трагічні події які відбулись в місті під час повномасштабного вторгнення.

Для нашого квесту ми обирали маршрут який якомога доречніше опише і продемонструє характер нашого міста та всі перлини що тут розташовані. На жаль деякі з цих перлин лише залишаться в нашій пам'яті в їх первозданному вигляді адже ушкодження яких вони зазнали, виправити не можливо і єдиним вирішенням цієї проблеми буде повне знесення і подальша відбудова нових споруд на цих місцях.

Планування такого квесту доволі непроста справа адже ціль нашої квест екскурсії - продемонструвати той рівень ушкоджень яких зазнали перлини нашого міста які із року в рік, із дня в день радували мешканців та гостей міста своєю красою та неперевершеністю.

Де знаходиться: Проведення квесту заплановане у місті Харків, першій столиці України а також місті парків, скверів, спорту та молоді. При виборі маршруту наш вибір пав на центральну частину міста адже саме там розташовані найголовніші пам'ятки культури, архітектури та мистецтва а

також незліченна кількість парків та скверів що є ідеальними місцем для проведення подібних заходів.

На жаль центральна частина міста зазнала неабияких ушкоджень тому доречно буде продемонструвати саме її. Безумовно після закінчення бойових дій міська влада буде працювати над відновленням інфраструктури міста та виправленням наслідків спричинених агресором але на нашу думку варто зберегти ці трагічні події в пам'яті за допомогою пам'ятних табличок з ілюстраціями нанесених ушкоджень або наприклад макетами тих самих споруд які наочно продемонструють як саме виглядали ці місця до їх реконструкції. Зберегти всі ці будівлі не вийде адже деякі з них в критичному, аварійному стані і як наслідок їх відновлення може стати небезпечним для подальшої експлуатації.

Маршрут:

Палац праці — Харківська міська рада — Нікольський — Харківський національний університет міського господарства ім. архітектора Бекетова — Харківський театр опери та балету і дзеркальний струмінь — найбільша парковка міста — «Каскад» — парк ім. Горького.

Як шукати скарб: Квест є маршрутом з зазначеними на карті точками. Для того аби дізнатись назву та розташування кожної наступної локації необхідно прослухати вірш який зачитує ведучій і відгадати загадане місце. Ведучій супроводжує учасників протягом всього маршруту тож слід уважно слухати всі загадки для того щоб дістатись до скарбу.

Початок подорожі: Палац спорту що розташований у самому серці міста за адресою: Площа Конституції 1.

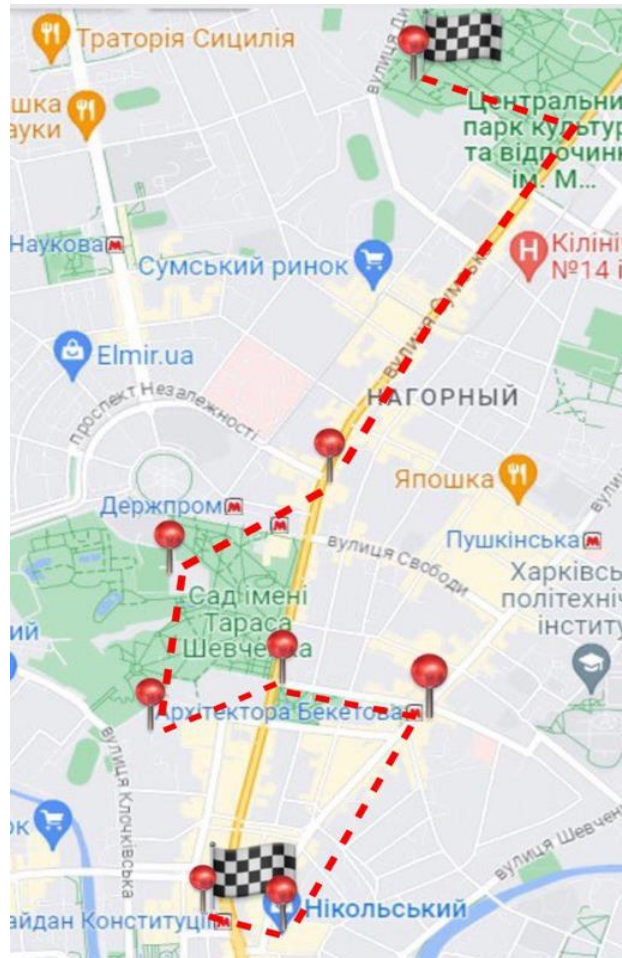

Рисунок 2.1 - Карта маршруту

Час подорожі: 3 години.

Гасло квесту: "Загадкові шляхи Харкова: Відновлений мільйонник чекає!"

Відправною точкою нашого квесту стане розбомблений ще на початку повномасштабного вторгнення Палац Праці що знаходиться на станції метро Майдані Конституції. Це місце зазнало вражаючих ушкоджень, вибухова хвиля була настільки потужною що постраждали всі шість поверхів з яких перший був експлуатаційний і на якому були розташовані різноманітні кав'ярні, магазини і кафе. Перший поверх будинку був повністю зайнятий малим і середнім бізнесом що так само зазнав неабияких втрат.

Деякі частини Палацу Праці не підлягають відновленню через зруйновані міжповерхові покриття що знаходяться в аварійному стані тому знесення значної частини будівлі не є виключенням. Але не дивлячись на це ми маємо зберегти і закарбувати це на довгі роки аби гості які відвідають місто після відновлення побачили істинне обличчя нашого ворога і те які розрухи і трагедію вони принесли в наше життя. На цьому місці група учасників отримує перше завдання:

Постраждавши від ракет до сьогодні стоїть тут
 Непорушно, наче скеля - відкриває гостям двері
 Палац праці називають, місце це усі тут знають
 Треба рухатися далі, але ще ви не вгадали
 Ребус варто розгадати, добре вам поміркувати
 Ось підказка перша ваша - ми бажаєм вам удачі!

Після зачитування вірша ведучій віддає команді аркуш паперу з ребусом, після розгадування якого учасники дізнаються назву другої точки квесту.

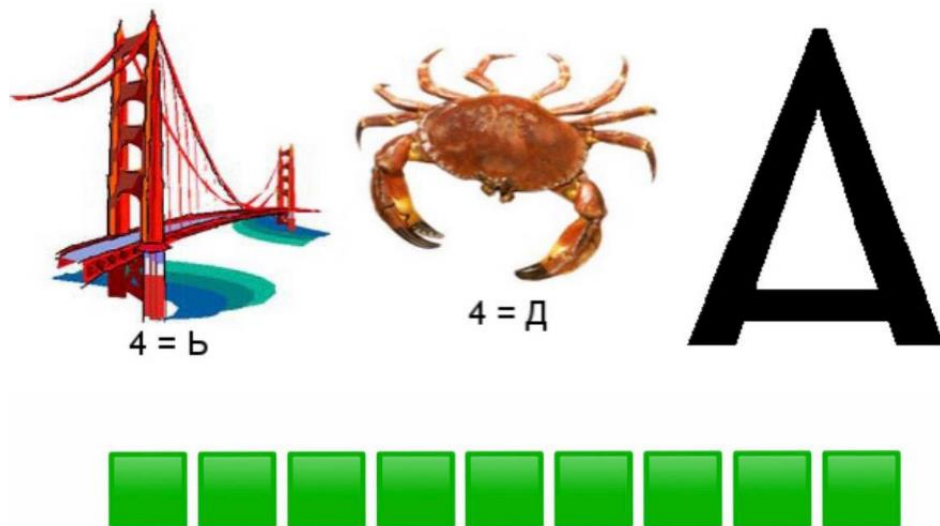

Рисунок 2.2 – Ребус

Рисунок 2.3 - Палац праці, Харків

Наступна локація - будівля Харківської міської ради що так само зазнала обстрілів на самому початку війни, на щастя будівля витримала удар і до сьогоднішнього дня стоїть непорушно.

Вершник міста там сидить
 І ночами він не спить
 За всіма спостерігає
 І папери розкладає
 Підійди, поглянь в віконце
 Там лежить червоне сонце
 Це твій ключ до точки - три
 Як знайдеш - мершій біжи.

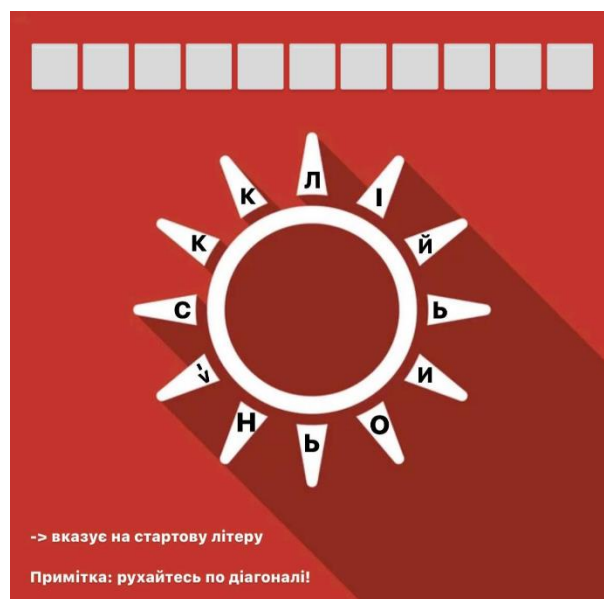

Рисунок 2.4 - Загадка – Червоне сонце

Учасникам необхідно ретельно перевірити всі вікна першого поверху будівлі, на одному з яких буде заховано «червоне сонце» у вигляді емблеми. На кожному промені сонця буде намальована літера тож учасникам необхідно буде розгадати шифр і скласти з літер слово яке і утворить назву наступної локації.

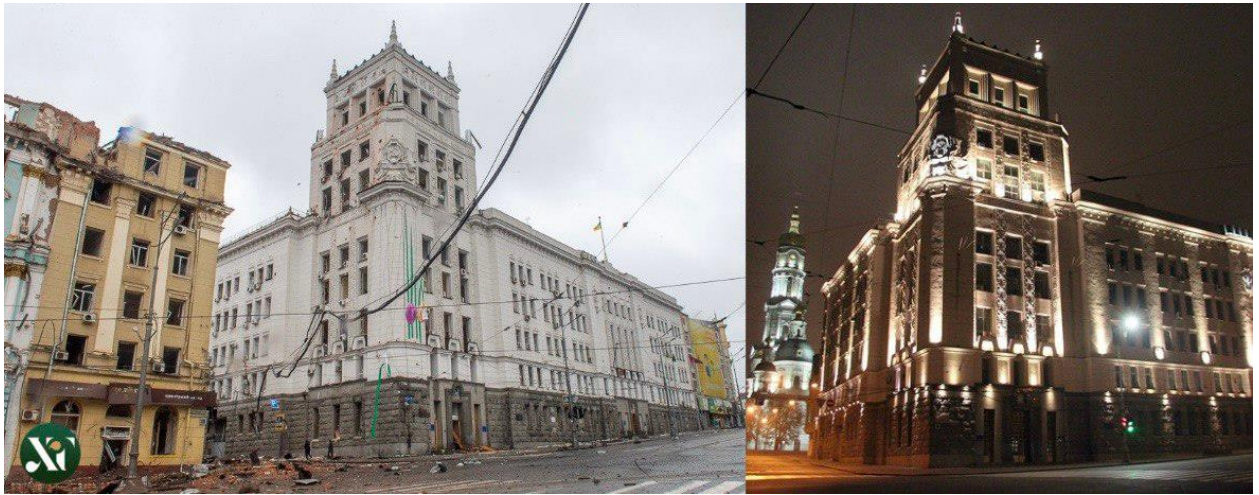

Рисунок 2.5 - Харківська міська адміністрація

Третя точка нашого квесту - торговельний центр «Нікольський». Це місце неабияк точно демонструє незламність українського народу. 9 березня 2022 року в торговельний центр «Нікольський» було спрямовано декілька ракет важкої системи залпового вогню «Смерч» і нажаль одна з них все ж потрапила в ціль.

Будівля торгового центру лишилась стояти непорушно, але дах і територія центру в середині були повністю зруйновані, зайнялась пожежа що спричинила немало наслідків для малого та середнього бізнесу. Але не дивлячись на це, торговий центр вдалось відновити в найкоротші строки. Пройшло лише пів року з моменту атаки а «Нікольський» вже відчинив свої двері для відвідувачів, більшість магазинів були відновлені а дах відремонтований, саме це неабияк демонструє незламність духу нашого народу.

Лиш відкрили гостям двері
 Тут війна прийшла до нас
 Раптом вціліла ракета
 Але вистояв каркас
 Стелю швидко залатали
 Навели порядок там
 Шопінг, купа кафетерій
 Цей ТЦ чекає вас.

Рисунок 2.6 - Торгівельний центр «Нікольський»

Наступною точкою стане університет міського господарства імені Бекетова що так само зазнав пошкоджень але вже в 2023 році. Здавалося б, що такого може бути в звичайному університеті, де навчаються студенти, здобувають знання та освіту. Це лишилось загадкою по сьогоднішній день. Всім нам відомо підступність і нераціональність ворога, вони наносили удари хаотично і головна їх ціль завжди була змусити народ страждати і нанести якомога більше ушкоджень в короткий проміжок часу. Університет Бекетова не єдиний навчальний заклад який зазнав уражень під час війни і це неабияк доречно демонструє підступність ворога.

Почувши загадку-вірш від ведучого учасники мають здогадатись про який саме навчальний заклад йдеться у ньому і направитись до загаданої локації тобто університету імені архітектора Бекетова.

Там навчаються студенти
Здобуваючи знання
Раптом трапилась ракета
Ворог вцілив навмання
Та нема як більше вчиться
Діти кажуть не біда
Адже виш цей
Носить назву
Архітектора ім'я.

Рисунок 2.7 - Університет міського господарства
ім. Архітектора Бекетова

Далі слідує наступна точка, а саме дзеркальний струмінь і Харківський театр опери та балету. На щастя ці дві локації не зазнали жодних уражень і до сьогодні радують відвідувачів і звичайних перехожих своєю красою та неповторністю, на цьому місці група учасників матиме змогу перепочити та налаштуватись на подальші випробування.

Рухатись потрібно прямо
 Вас чекає біла брама
 Як її оминете
 Скарб не знайдете ніде
 Перейдіть через дорогу
 Там в фонтані біля рогу
 Знайдете ви допомогу.

Рисунок 2.8 - Пазл

У вірші-загадці вказано що потрібно шукати фонтан біля рогу, учасникам потрібно оминати Дзеркальний струмінь і перейти дорогу до театру, навпроти пішохідного переходу розташований фонтан біля якого знаходиться наступна підказка, а саме конверт з пазлом. Шукачі скарбу повинні зібрати пазл з 20 деталей який утворить картинку наступної локації.

Рисунок 2.9 - Театр опери та балету, дзеркальний струмінь

Наступна точка на нашій карті знаходиться неподалік від Харківського театру опери та балету. Мова йде про багаторівневу і одну з найбільших парковок в місті Харків. Ця споруда не є пам'яткою культури але вважається однією з найкрасивіших пам'яток архітектури міста.

Залишають тут машини
Для безпечної ночівлі
Вежею прозвали в місті
Харків'яни і туристи

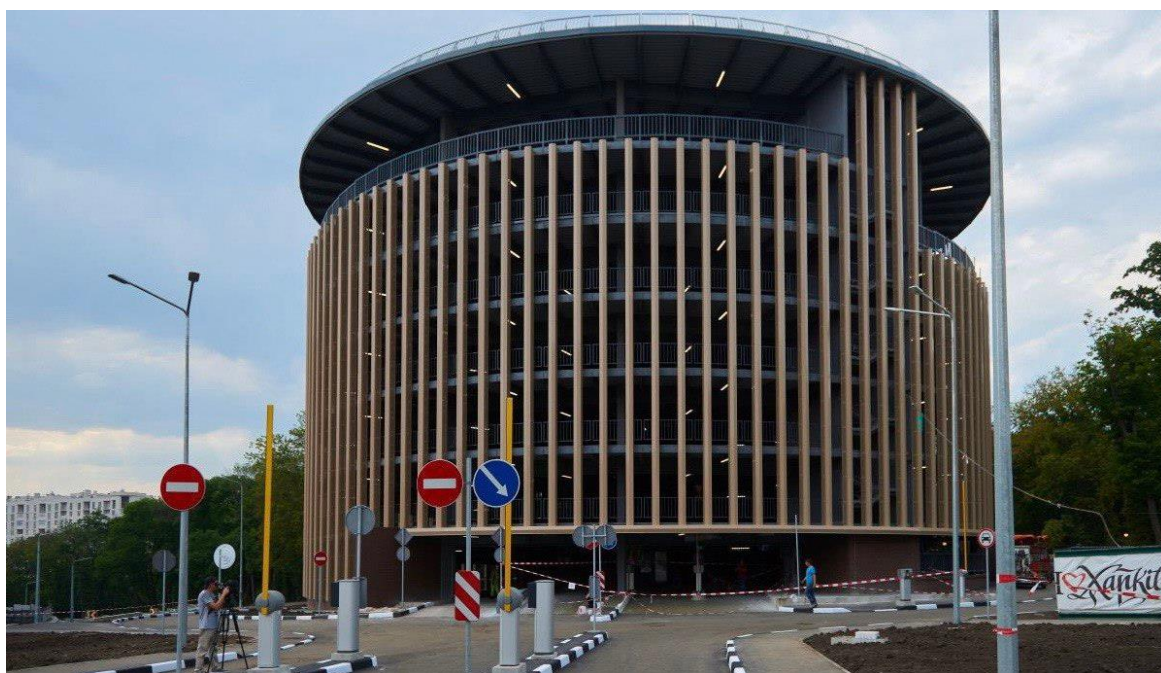

Рисунок 2.10 - Міська багаторівнева парковка

Після відвідування парковки група туристів має знайти дорогу до парку Горького що так само зазнавав значних обстрілів, зробити це вони мають пройшовши через «Каскад» та парк Шевченка, а також через Харківську обласну державну адміністрацію, одну з найвідоміших будівель міста яка зазнала ворожих атак аж двічі.

Сходи в небо називають
 Часто тут турист буває
 Серед «лісу» він стоїть
 Загадку в собі таїть
 Як дійти туди зумієш
 Там секрет ти і відкриєш
 Швидко поверхи рахуй
 Зовсім трошки поміркуй
 Зліва й справа подивись
 Там чекає вас сюрприз

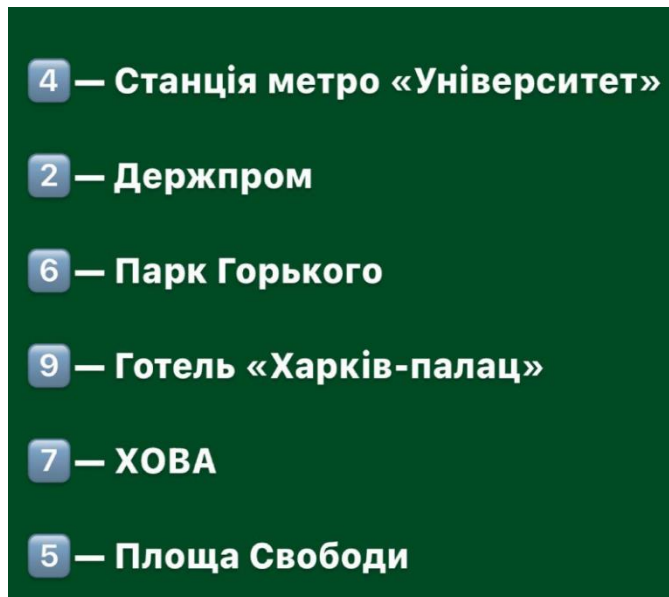

Рисунок 2.11 - Картка відгадка

(На цьому місці група знаходить таємний мішечок захований справа від фонтану в якому захована підказка, а саме аркуш паперу на якому в довільному порядку вказані цифри кожному з яких супроводжує локація, наступна точка на карті буде розміщена поряд з цифрою яка відповідає кількості поверхів на «каскаді»)

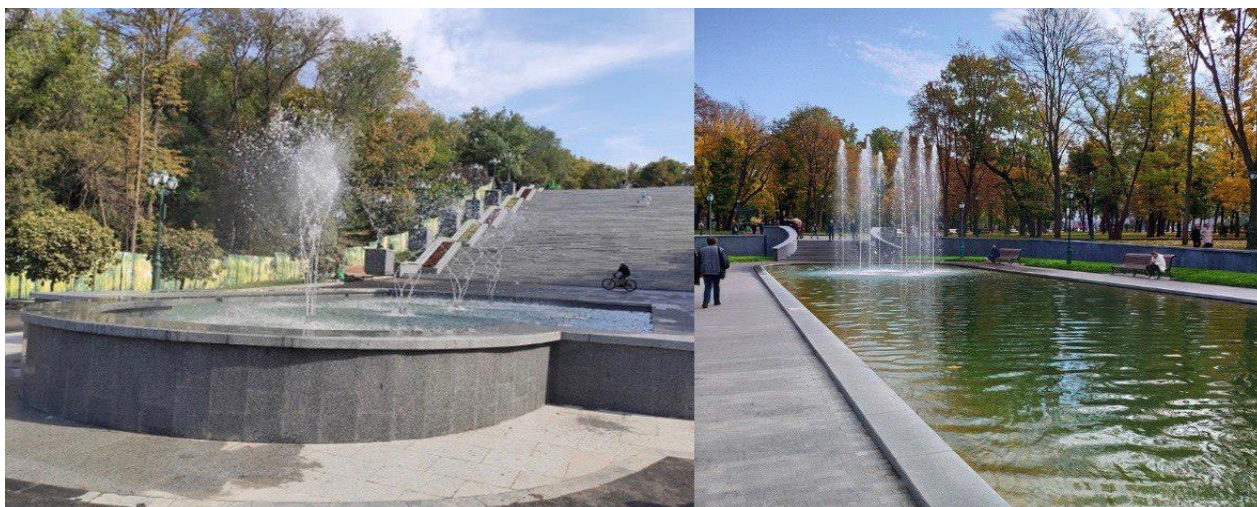

Рисунок 2.12 - «Каскад»

«Каскад» налічує 6 поверхів тож поряд з цифрою 6 буде вказано наступну локацію - Парк Горького.

Завершальною точкою квест екскурсії стане парк Горького. Це найвідоміший парк міста який не дивлячись на нескінченні обстріли так само функціонує і продовжує приймати гостей.

Ой багато ви пройшли, але скарб ще не знайшли
 Залишилось відгадати - як поета цього звати
 Щоб дістатись цього місця напружайте ваші мізки
 Як дістанетесь до брами - рухатись потрібно прямо
 Біля білочки чекає - ключ що скриньку відкриває.

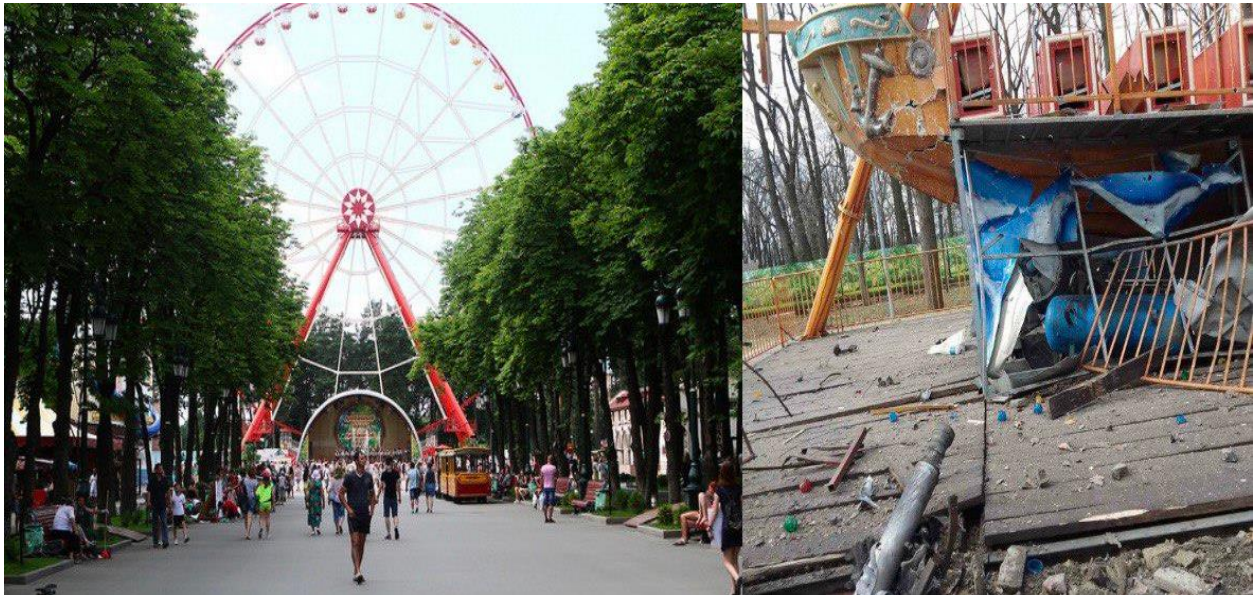

Рисунок 2.13 - Парк ім. Горького

Головною особливістю парку завжди була велика кількість різноманітних атракціонів але на жаль після обстрілів деякі з них не функціонують. Не дивлячись на це, щоденно сотні людей відвідують це місце та насолоджуються красою і природою парку.

Після проходження квесту «Те, що не сховати за новим фасадом» учасники отримають купу емоцій та матимуть змогу поглянути на всі події що

відбулися з середини, побачити не тільки обкладинку щасливого та процвітаючого міста Харків а ще й зазирнути в минуле і відчутти на собі весь той біль ще відчали жителі міста протягом більше ніж року.

Прорахування бюджету для реалізації проекту квест-екскурсії залежить від багатьох факторів, таких як розмір проекту, тривалість, місце проведення, кількість учасників, технічні вимоги, вартість обладнання та матеріалів, використовуваних послуги і інші витрати.

Для реалізації будь-якого проекту необхідно прорахувати та створити бюджет який буде закладено на реалізацію проекту. Квест «Те, що не сховати за новим фасадом» також потребує певних фінансових вкладень. Основні затрати на реалізацію квесту будуть включати: витратні матеріали такі як: реквізит (картки з завданнями, мішечки в яких будуть заховані завдання та підказки, карти міста за якими учасники будуть орієнтуватись на місцевості та компаси, сертифікати за участь та подарунки за проходження квесту) оплата праці ведучого а також вода та снеки для учасників заходу. Тривалість квесту складає близько 3 годин тому необхідно забезпечити учасників снеками та водою для втамування спраги та голоду під час проходження маршруту.

Для комфортного проведення квесту за одним ведучим закріплюється група з 8 учасників.

Таким чином основні витрати складатимуть:

- Витрати на воду:

Кількість учасників: 8

Вартість води на одну особу: 7 грн

Загальні витрати на воду: 8 осіб * 7 грн/особа = 56 грн

- Витрати на снеки:

Кількість учасників: 8

Вартість снеків на одну особу: 100 грн

Загальні витрати на снеки: 8 осіб * 100 грн/особа = 800 грн

- Витрати на картки з завданнями: 80 грн

- Витрати на мішечки: 350 грн

- Витрати на карти для орієнтування на місцевості: 75 грн

- Витрати на компас: 200 грн

- Витрати на сертифікати: 17 грн/шт

Кількість сертифікатів: 8

Загальні витрати на сертифікати: 8 шт * 17 грн/шт = 136 грн

- Витрати на подарунок за проходження маршруту: 150 грн/шт

Кількість подарунків: 8

Загальні витрати на подарунки: 8 шт * 150 грн/шт = 1200 грн

- Витрати на послуги ведучого:

Кількість годин: 3

Годинна ставка ведучого: 100 грн/година

Загальні витрати на послуги ведучого: 3 год * 100 грн/година = 300 грн

Тепер можемо підсумувати всі витрати:

Загальний бюджет = Витрати на воду + Витрати на снеки + Витрати на картки з завданнями + Витрати на мішечки + Витрати на карти для орієнтування + Витрати на компас + Витрати на сертифікати + Витрати на подарунки + Витрати на послуги ведучого

Загальний бюджет = 56 грн + 800 грн + 80 грн + 350 грн + 75 грн + 200 грн + 136 грн + 1200 грн + 300 грн

Загальний бюджет на одну групу туристів \approx 3197 грн.

Варто зазначити що вартість витратних матеріалів може змінюватися відповідно до обсягу замовлення. Додаткові витрати, такі як маркетинг, локація та реклама, не враховані в цій оцінці і можуть додати до загального бюджету, це лише орієнтована сума, і фактичні витрати можуть змінюватися в залежності від конкретних цін на матеріали та послуги, а також додаткових витрат, які можуть виникнути під час реалізації проекту.

2.3. Розробка фандрайзингової кампанії для реалізації квесту «Те, що не сховати за новим фасадом»

Фандрайзингова кампанія - це організована спроба залучити грошові кошти або інші ресурси від громадськості, спонсорів або інших джерел для фінансування певної ініціативи, проекту, події або організації [24]. Такий спосіб залучення фінансів часто використовується неприбутковими організаціями, благодійними фондами, командами спортивних клубів, школами та іншими групами, які потребують фінансової підтримки для досягнення своїх цілей [4].

Фандрайзингова кампанія може включати різноманітні стратегії залучення коштів, такі як збір пожертв, проведення благодійних подій, продаж товарів або послуг, грантові програми, спонсорство та багато іншого [4]. Основна мета фандрайзингової кампанії полягає в тому, щоб залучити достатньо ресурсів для успішної реалізації задуманого проекту або підтримки організації [21].

Успішна фандрайзингова кампанія зазвичай потребує ретельного планування, маркетингових зусиль, мобілізації громадськості та здатності розповісти про свої цілі та потреби. Також важливо мати план використання зібраних коштів та відповідати перед своїми спонсорами.

Організації прибігають до фандрайзингу з різних причин, оскільки цей метод залучення ресурсів має деякі переваги [1]. Існує кілька основних причин, чому організації обирають фандрайзинг як спосіб залучити спонсорів до свого проекту:

Фінансування проектів: Фандрайзинг надає можливість залучити фінансові ресурси для фінансування проектів, ініціатив та програм організації. Він допомагає покрити витрати, які не можуть бути задоволені за рахунок внутрішніх фінансових ресурсів [13].

Розширення можливостей: Фандрайзинг дозволяє організаціям розширювати свої можливості і досягати більшого впливу. Залучення

додаткових ресурсів дозволяє розширити масштаб діяльності, запустити нові програми, розробити нові продукти або послуги [13].

Залучення громадськості: Фандрайзинг є ефективним способом залучення громадськості до підтримки ініціативи або проекту. Він мобілізує підтримку та сприяє залученню широкої аудиторії людей, які можуть внести свій внесок або підтримати організацію [13].

Сприяння свідомості та просування: Фандрайзингові кампанії можуть слугувати інструментом для просування організації, підвищення її впізнаваності та свідомості в громадськості. Вони створюють можливість для спілкування зі спонсорами, пожертвувачами та громадськістю [13].

Розвиток партнерства: Фандрайзинг може сприяти розвитку партнерських відносин з іншими організаціями, бізнесом або спонсорами. Взаємовигідні партнерства можуть створити нові можливості та забезпечити додаткову підтримку [13].

Диверсифікація доходів: Фандрайзинг дозволяє організаціям диверсифікувати свої джерела доходу. Він допомагає розподілити фінансовий ризик і надає більшу стабільність у фінансовому плануванні [13].

В цілому, фандрайзинг стає ефективним засобом залучення ресурсів для організацій, що допомагає їм реалізувати свою мету, розширити вплив та залучити підтримку громадськості [13].

Фандрайзингова кампанія може бути ефективним інструментом для залучення спонсорів до проекту з організації квест-екскурсій [18].

Для створення успішної фандрайзингової кампанії та залучення потенційних спонсорів необхідно в першу чергу визначити цілі і потреби проекту, ретельно його проаналізувати, виділити основні ресурси які будуть потрібні для успішної реалізації задуму [21].

Не менш важливо створити привабливу пропозицію для спонсорів розробивши комплексну пропозицію де будуть пояснені і намічені основні цілі проекту, його цінність та переваги спонсорства.

Також варто ідентифікувати потенційних спонсорів і партнерів, визначити організації або бізнеси які мають інтереси пов'язані з квест-екскурсіями та туризмом [24]. Необхідно розглядати компанії які вже мають історію спонсорської діяльності або підтримують подібні проекти.

Після успішної ідентифікації спонсорів необхідно підготувати професійний спонсорський запит в якому буде пояснено мету проекту, переваги спонсорства а також запропоновані різні рівні спонсорської підтримки з відповідними вигодами.

Встановлення партнерських відносин не менш важливий фактор. Після отримання позитивної відповіді на запит про спонсорство необхідно правильно встановити партнерські відносини, укласти угоду про спонсорування де будуть уточненні взаємні обов'язки та вигоди для обох сторін [24].

Варто пам'ятати про важливість визнання та подяки спонсоруючи організаціям за їх підтримку. Можна призначити спеціальні форми визнання які будуть включати згадування про спонсорів наприклад в матеріалах квесту, веб-сайті, соціальних мережах або майданчиках на яких буде проведено квест-екскурсію [21].

Важливо мати професійний та добре продуманий підхід до залучення спонсорів. Достатня кількість інформації про проект, його цінність та потенційні переваги для спонсорів все це може сприяти успішному залученню підтримки для фандрайзингової кампанії з організації квест-екскурсії.

Висновки до розділу 2

Організація розважальних заходів, зокрема квест-екскурсій, є складним процесом, який потребує високої концентрації та планування. У процесі реалізації квесту можуть виникати непередбачені проблеми, які потребують негайного вирішення без їх висвітлення перед учасниками.

Квест-екскурсії представляють новий формат, який здобуває популярність серед різних груп туристів. Забезпечення безпеки є надзвичайно важливим аспектом під час організації квестів, включаючи планування екстрених ситуацій та надання першої допомоги. Крім того, для реалізації квесту можуть знадобитись дозволи від відповідних органів місцевої влади. Враховуючи ці аспекти, організатори квест-екскурсій повинні бути добре підготовленими та готовими до різних ситуацій, забезпечуючи якість та безпеку для учасників.

Для розробки квесту необхідно виконати кілька важливих кроків. По-перше, визначити тематику квесту, враховуючи історичні, міські або культурні аспекти. Наступним кроком є створення захопливого сюжету, який передає основну ідею екскурсії і зацікавить учасників. Далі потрібно розробити завдання, які учасники будуть виконувати, щоб досягти фінальної точки. Важливо передбачити попередню перевірку маршруту, щоб переконатися, що він безпечний та логічний для проходження. Також варто забезпечити наявність комунікативних засобів для учасників, які дозволять їм спілкуватися між собою та з організаторами протягом всього маршруту. Правильне планування цих етапів допоможе забезпечити успішну реалізацію квесту та задоволення учасників.

Місто, яке витримало обстріли та зрушення, стоїть на першій лінії фронту, але є символом мужності та взаємодопомоги. Відновлення пошкоджених пам'яток буде тривати довгий час і вимагатиме значних зусиль. Проте, наголошення на минулому міста та його подіях є важливою складовою популяризації туристичного потенціалу Харківщини. Квест «Те, що не

сховати за новим фасадом» має важливу мету - показати учасникам трагічні події та страждання, які пережила Харківщина під час війни.

Будь-який старт-ап потребує фінансових вкладень. Фандрайзингова кампанія є ефективним інструментом залучення фінансових та інших підтримуючих ресурсів для реалізації ініціатив, проектів та подій. Організації, які використовують фандрайзинг, мають змогу залучити фінансування для своїх проектів та програм. Це дозволяє їм розширити свої можливості і досягти більшого впливу на свою аудиторію. Крім того, фандрайзинг може сприяти розвитку партнерських відносин з іншими організаціями, бізнесом та спонсорами.

Загалом, фандрайзинг є важливим інструментом для неприбуткових організацій, благодійних фондів, спортивних команд, шкіл та інших груп, які потребують фінансової підтримки. Він допомагає їм залучати ресурси та реалізовувати свої цілі, сприяючи розвитку та підвищенню їхнього впливу на суспільство.

ВИСНОВОК

1. Екскурсійна діяльність має довгу історію, яка складається з дев'яти етапів розвитку. Вона почала зароджуватись і розвиватись разом зі зростанням інтересу до культурних та історичних цінностей суспільства. Разом із розвитком туризму з'являлися нові формати екскурсійної діяльності, такі як паломницькі та літературно-мистецтвознавчі екскурсії. Пізніше екскурсії стали популярними серед радянських туристичних організацій. В сучасному періоді з'явилися нові формати екскурсій, зокрема квест-екскурсії, які стали одними з найпопулярніших видів проведення екскурсій. Харківщина активно працює над відновленням туристичної діяльності, що буде сприяти привабленню туристів з усього світу після повного відновлення території та інфраструктури.

2. Квести є однією з найпопулярніших форм інтерактивного проведення дозвілля, які мають багатий історичний контекст в Україні. Вони включають елементи гри, пригоди, загадки та розважальні активності, що робить їх привабливими для розваги, туризму, командного будівництва та навчання. Квест-екскурсії надають можливість учасникам розвивати критичне мислення, логіку та спільно працювати для досягнення мети. Вони також допомагають вивчати багатство української культури та історії, підвищують концентрацію, розвивають дрібну моторику та сприяють зняттю стресу. Загалом, квести стали важливою складовою сучасної розважальної та туристичної індустрії, пропонуючи унікальний та захоплюючий досвід для учасників.

3. Організація квест-екскурсій є вимогливим та складним процесом, який потребує детального планування та великої концентрації. В ході реалізації квесту можуть виникати непередбачені проблеми, які потребують швидкого вирішення, забезпечуючи безпеку та якість для учасників. Забезпечення безпеки, включаючи планування екстрених ситуацій та надання першої допомоги, є надзвичайно важливим аспектом

організації квест-екскурсій. Крім того, можуть знадобитись дозволи від відповідних органів місцевої влади. Важливо ретельно планувати тематику, сюжет, завдання та маршрут квесту, забезпечуючи комунікативні засоби для спілкування між учасниками та організаторами. Успішна реалізація квест-екскурсій залежить від якісної підготовки та готовності до різних ситуацій.

4. Квест-екскурсії є новим форматом, який набирає популярності серед різних груп туристів. Вони дозволяють поглибитись у історію та події місцевості, залучаючи учасників до важливих тематик. Під час організації квесту на Харківщині, важливо продемонструвати історичну спадщину та страждання, які пережило місто під час війни. Відновлення пошкоджених пам'яток буде тривати довгий час і вимагатиме великих зусиль, проте акцентування уваги на минулому міста та подіях є важливою складовою популяризації туристичного потенціалу Харківщини.

5. Квест "Те що не сховати за новим фасадом" має головну мету показати та передати учасникам трагічні події і страждання, які Харківщина пережила під час війни. Відновлення всіх пошкоджених пам'яток буде тривалим процесом, але наочна демонстрація минулих подій є важливим елементом популяризації міста і підвищення його туристичного потенціалу. Харків - місто герой, яке мужньо пережило багато випробувань, і важливо зберегти місця, що зазнали найбільшого болю і руйнувань під час відновлення міста.

6. Для створення успішної фандрайзингової кампанії та залучення потенційних спонсорів необхідно визначити цілі і потреби проекту, ретельно його проаналізувати, виділити основні ресурси, які будуть потрібні для успішної реалізації задуму. Варто створити привабливу пропозицію для спонсорів, де будуть пояснені і намічені основні цілі проекту, його цінність та переваги спонсорства. Ідентифікація потенційних спонсорів і партнерів є також важливим етапом. Варто визначити організації або бізнеси, які мають інтереси, пов'язані з квест-екскурсіями та

туризмом. Компанії з історією спонсорської діяльності або ті, що підтримують подібні проекти, можуть бути потенційними спонсорами. Після успішної ідентифікації спонсорів необхідно підготувати професійний спонсорський запит. У запиті слід пояснити мету проекту, переваги спонсорства, а також запропонувати різні рівні спонсорської підтримки з відповідними вигодами. Встановлення партнерських відносин є не менш важливим кроком. Після отримання позитивної відповіді на запит про спонсорство необхідно правильно встановити партнерські відносини та укласти угоду про спонсорування, де будуть уточнені взаємні обов'язки та вигоди для обох сторін. Важливо не забувати про визнання та подяки спонсоруючим організаціям за їх підтримку. Можна призначити спеціальні форми визнання, такі як згадування про спонсорів у матеріалах квесту, на веб-сайті, у соціальних мережах або на майданчиках, де буде проведено квест-екскурсію. Варто мати професійний та добре продуманий підхід до залучення спонсорів. Достатня кількість інформації про проект, його цінність та потенційні переваги для спонсорів допоможуть у приверненні успішної підтримки для фандрайзингової кампанії з організації квест-екскурсії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безуглий Е.А., Кутергін Н.Б., Алексеев Н.А. Фандрайзинг: історія виникнення та розвиток. - Вісник БТГУ імені В.Г. Шухова, 2016. - Вип. №3. - С. 187-190. (дата звернення: 18.05.23)
2. Васильєва М. А. Квест-екскурсія як інтерактивна форма навчання школярів [Електронний ресурс] / М. А. Васильєва // allbest. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01263308_0.html. (дата звернення: 15.03.23)
3. ВИКОРИСТАННЯ КВЕСТУ ЯК ЗАСОБУ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: http://okhtyrka-strumochok.sumy.sch.in.ua/metodichna_storinka/konsuljtacii/vikoristannya_kvestu_yak_zasobu_aktivizacii_navchaljnoi_diyalnosti_doshkilnikov/&pvi=pvi&pvi=pvi. (дата звернення: 02.03.23)
4. ВСЕ ПРО ФАНДРЕЙЗИНГ [Електронний ресурс] // ISAR Ednannia. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://ednannia.ua/en/vse-pro-fandraizynh/znannia-pro-fandreizynh/12294-shcho-take-fandrejzingsova-strategiya-ta-navishcho-vona-potribna>. (дата звернення: 27.05.23)
5. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності / С. С. Галасюк, Г. С. Нездоймінов. – Україна: Центр навчальної літератури, 2019. – 178 с. (дата звернення: 13.03.23)
6. Екскурсійна діяльність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://buklib.net/books/23630/>. (дата звернення: 15.03.23)
7. Жук О. А. СУЧАСНІ УМОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ [Електронний ресурс] / О. А. Жук, М. С. Педько // Науковий вісник Львівського

національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://nvlvet.com.ua/index.php/journal/article/view/4073>.

(дата звернення: 22.03.23)

8. ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ [Електронний ресурс]. –

2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2023/05/materialy-zbirnyka-konferentsii-istoryko-kraieznavcha-diialnist-u-zakladakh-osvity.-2022.-na-sajt.pdf>.

(дата звернення: 23.04.23)

9. Квест-кімната - історія походження [Електронний ресурс] //

quest.od. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://quest.od.ua/istoriya-vozniknoveniya/>. (дата звернення:

17.03.23)

10. Квести для дітей: роль в розвитку, як організувати, скільки коштують [Електронний ресурс] // Простобанк Консалтинг. –

2023. – Режим доступу до ресурсу:

https://bankchart.com.ua/money/baby/statti/kvesti_dlya_ditey_rol_v_razvozhenn_ukrayini_2023. (дата звернення:

27.04.23)

11. Кулішов В. С. ЗАСТОСУВАННЯ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНОТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ / В. С. Кулішов. – Біла Церква, 2018. – 86 с. – (БІНПО

УМО НАПН), (дата звернення: 02.05.23)

12. Лукьяненко Н. Що таке квест і чим приваблює гра в реальному житті [Електронний ресурс] / Наталля Лукьяненко // ПоКупон. –

2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.pokupon.ua/how-to-quest-room-chto-eto/>. (дата звернення: 13.04.23)

13. Лукьянова В. Фандрейзинг: що це та чому фінансові пожертви важливі для розвитку організацій [Електронний ресурс] / Валерія Лукьянова // UA Plant Based. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2021/06/26/245274/>. (дата звернення: 27.05.23)
14. Моца А. А. ПЕРСПЕКТИВИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ / А. А. Моца, С. М. Шевчук, Н. М. Серeda. // ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. – 2022. – С. 3. (дата звернення: 22.03.23)
15. Основні етапи створення та впровадження квестів [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://sopinairina.wixsite.com/quests/--1-ckap>. (дата звернення: 21.03.23)
16. Парфіненко А. Історія туризму / А. Парфіненко, С. Лиман, І. Посохов., 2020. – 372 с. (дата звернення: 12.04.23)
17. Сокол І.М. Рекомендації щодо створення та проведення освітніх квестів [Електронний ресурс] / І.М.Сокол // Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи : матеріали II міжнар.наук-прак..конференції (м.Запоріжжя, 18-25.04.2016). – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B4K0hkaeW3PvekhMSER1RDA1eVk/view?usp=sharing> (дата звернення: 17.04.23)
18. Фандрайзинг [Електронний ресурс] // SendPulse Inc. – Режим доступу до ресурсу: <https://sendpulse.ua/ru/support/glossary/fundraising>. (дата звернення: 22.05.23)
19. Цікаве про квест-кімнати [Електронний ресурс] // Авторський блог Марти Федорук. – Режим доступу до ресурсу: <https://tsikaviy-svit.com/%D1%86%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%BE->

[%D0%BA%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82-](#)

[%D0%BA%D1%96%D0%BC%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B](#)

8. (дата звернення: 06.03.23)

20. Яка історія виникнення квест кімнат? [Електронний ресурс] –

Режим доступу до ресурсу:

[http://www.izolyatsiya.com.ua/ua/kakova-byla-istoriya-](http://www.izolyatsiya.com.ua/ua/kakova-byla-istoriya-vozniknoveniya-kv/)

[vozniknoveniya-kv/](http://www.izolyatsiya.com.ua/ua/kakova-byla-istoriya-vozniknoveniya-kv/). (дата звернення: 14.04.23)

21.7 популярних інструментів фандрейзингу [Електронний ресурс] //

ІСАР "Єднання". – 2023. – Режим доступу до ресурсу:

[https://ednannia.ua/vse-pro-fandraizynh/instrumenty-](https://ednannia.ua/vse-pro-fandraizynh/instrumenty-fandreizynhu/12323-7-populyarnikh-instrumentiv-fandrejzingu)

[fandreizynhu/12323-7-populyarnikh-instrumentiv-fandrejzingu](https://ednannia.ua/vse-pro-fandraizynh/instrumenty-fandreizynhu/12323-7-populyarnikh-instrumentiv-fandrejzingu). (дата

звернення: 22.05.23)

22. Ascalon A. Escape Rooms: Everything You Need To Know

[Електронний ресурс] / Anecia Ascalon. – 2023. – Режим доступу

до ресурсу: [https://theescapegame.com/blog/what-is-an-escape-](https://theescapegame.com/blog/what-is-an-escape-room/)

[room/](https://theescapegame.com/blog/what-is-an-escape-room/). (дата звернення: 10.04.23)

23. Virtual reality [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до

ресурсу: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/virtual-reality>.

(дата звернення: 18.04.23)

24. What is fundraising & its types – All that you need to know about

fundraising [Електронний ресурс] // TeamGive. – 2022. – Режим

доступу до ресурсу: <https://give.do/blog/what-is-fundraising/amp/>.

(дата звернення: 23.05.23)